

Sophie Passmann

Groeipijnen

Oh to be young

Vertaald door Ymke van der Staay

UITGEVERIJ PLUIM
AMSTERDAM/ANTWERPEN

Do not whine
Do not complain
Work harder
Spend more time alone

Joan Didion

PROLOOG Goed: ik ben van mening dat op je zevenentwintigste doodgaan wordt overschat. Jimi Hendrix en Janis Joplin zijn wat dat betreft echt de mist in gegaan, vind ik. Op je zevenentwintigste begint het pas, je hele jeugd heeft pas nut als je lang genoeg standhoudt om haar achter de rug te hebben. De echte lol zit 'm in het achteraf overal over vertellen. Als het allemaal alleen nog maar bestaat uit anekdotes en nostalgie, in plaats van uit weltschmerz en inspanning.

Jimi Hendrix had een wensdroom, hij wilde een soort universele muziektaal creëren. Hij is doodgegaan voordat hij die droom kon vervullen. Hij is doodgegaan voordat hij kon inzien dat dat idee vooral hip klinkt, maar niet uitvoerbaar is, net als luxueus kamperen of Duits antifascisme. Jimi Hendrix is op zijn zevenentwintigste doodgegaan, jemig, natuurlijk bleef zijn grote droom onvervuld, hij heeft het waarschijnlijk niet eens voor elkaar gekregen om één keer in zijn leven fatsoenlijk zijn belastingaangifte te doen en te constateren dat het een financiële misser is om elk concert een gitaar

te verbranden. Janis Joplin heeft tot op de dag van vandaag een carrière als versiering in Hard Rock Cafés, goed, dat moet iedereen natuurlijk helemaal zelf weten, in ieder geval gaat over haar het verhaal dat ze op de afterparty van haar eigen concert in Central Park in New York verdrietig was omdat een of andere kerel niet met haar naar huis wilde gaan. Later die avond zou ze op een hotelkamer Patti Smith hebben ondergesnotterd, wat je je kunt voorstellen als een gebeurtenis waar je niet per se bij had willen zijn, maar goed, Joplin dus: helemaal overstuurd dat ze geen succes had bij mannen, *another night alone*, heeft ze zogenaamd tegen Smith gezegd, en hoe ongelofelijk kut moeten je *twenties* zijn als je een concert in Central Park geeft en daarna verdrietig op een hotelkamer ligt omdat een of andere kerel niet onder je shirt wilde voelen, het móét wel beter worden dan dat, je zevenentwintigste mag gewoon niet het eindstation zijn. Op je zevenentwintigste is ieder kapsel nog steeds maar een fase. Heel langzaam komt het inzicht dat je niet je hele leven de mogelijkheid zult hebben om je achteraf te schamen voor dingen die je doet, ooit ben je echt volwassen en dan is het tijdperk voorbij waarin je je later nog vrolijk mag verontschuldigen

voor dingen die je hebt gedaan, voor T-shirts en relaties en grappige piercings die aan het einde van je studie gewoon een heel emotioneel idee leken, je staat op het randje van echte volwassenheid; in de eerste meerderjarige jaren van je leven was het nog schattig om niet te weten hoe je olie ververst of kippensoep maakt, langzamerhand is het alleen nog onbenullig, de mensen laten je dat merken, langzaam moet je eens verantwoordelijkheid nemen voor het belachelijke leven dat je de afgelopen jaren bij elkaar hebt geknutseld, voor de woningen waar je intrekt, de straten waar je doorheen rijdt en de steden die je haat, op een gegeven moment mag je niet meer gewoon niet kunnen koken en zelfgerolde sigaretten laten doorgaan voor de kern van je karakter, er moet meer komen, en dat wat er is, moet ook nog in twijfel getrokken en verdedigd worden, er wordt sowieso waanzinnig veel in twijfel getrokken en daar zijn ook redenen voor en daarom komt ooit het onvermijdelijke moment waarop je besluit dat het genoeg is geweest, dan betrek je heel ernstig een woning en richt je deze in, je leert wat het woord *toxic* betekent met betrekking tot mensen en je sorteert een paar vrienden uit, je hangt foto's op en zegt feestjes af en dan

voelt het allemaal als de avond na een begrafenis, als alle gasten zijn vertrokken en het voor het eerst in lange tijd stil wordt en je alleen bent met vreemde gevoelens en denkt: *ah, oké, kut*. Dan begint het. Niet het leven, eerder het doen alsof je weet wat het leven is, net zo lang tot het je overkomt, heel ernstig knikken tijdens scheidingen en verhuizingen en sterfgevallen en geboortes, natuurlijk, zo hebben we het altijd al gedaan. Dit klinkt allemaal vermoeiend, maar het zal echt super zijn geweest. Achteraf gezien dan.

Volwassenen praten over hun jeugd alsof het een sprankelend iets was, alsof daarna niets leukers gebeurde, *de wereld ligt voor je open*, zeggen ze en dat klopt natuurlijk, maar het is ook waar dat niemand die zijn gevoelens enigszins op een rijtje heeft echt wil dat de wereld voor hem openligt. Volwassenen lijken dat te vergeten, de hectiek, de stress, want die klotewereld ligt niet gewoon voor je open, ze dringt zich aan je op, achteraf verteld zal dat wel opwindend zijn, maar op het moment zelf is het alleen maar retevermoeiend. Om ooit eens zo'n volwassene te kunnen worden die nostalgisch romantiseert hoe het was om jong te zijn, moet je jong-zijn eerst

een keer haten en beginnen de wereld te dwingen om eindelijk niet meer voor je open te liggen, *hou je bek, wereld, laat me nou eens gewoon mijn döner eten*, en dan zoek je stukje bij beetje de dingen uit die je niet wilt hebben, net zo lang tot alleen overblijft wat je misschien niet nodig hebt, maar waarvan je het bestaan tenminste kunt rechtvaardigen, natuurlijk is dat lastig, jemig, alles is lastig, doen, maar vooral niet-doen, dat blijven de oudjes maar tegen je zeggen en je kunt zo goed weg-negeren dat ze helaas gelijk hebben. Niet-doen is klote, daarom hang je als twintiger ontzettend druk maar wat rond, alsof je dit kalenderjaar ook maar één enkele belangrijke brief gaat ontvangen, in ieder geval dwing je de wereld om niet meer zo onuitstaanbaar voor je open te liggen en dat doe je systematisch. Deze speciale vorm van weltschmerz, deze empirisch opdringende arrogantie om te denken dat je overal naartoe zou kunnen, als je maar zou willen, die hebben niet alle jonge mensen, dat is het grote generatiemisverstand, de grote mythe over jonge mensen die opzettelijk hun gympen kapotlopen en preuts opgewonden door de wereld sjokken, in werkelijkheid is dit een gevoel dat in iedere generatie door hooguit een handvol jonge mensen wordt belichaamd, dat

zijn van die ondraaglijk Duitse voorstadkinderen met hun tupperwaredoosjes vol komkommerschijfjes, de hele klotekindertijd een en al boterhammen zonder korstjes, wie zo opgroeit vindt *Tatort* natuurlijk een cool programma en die Duitsers, die hebben de weltschmerz, en naar die Duitsers wordt natuurlijk geluisterd en ze zijn belangrijk en die Duitsers doen alles met een brute systematiek, zoals dat altijd al werd gedaan, er gebeurt dus het volgende: je gaat van het kleinste naar het grootste. Je maakt eens de balans op van je hele leven, je begint thuis, op het belabberde parket in de walgelijk lichte oudbouw waar je woont, loopt door naar de schandalig mooie straat en kijkt ten slotte naar de stad waarin je natuurlijk niet per ongeluk woont, je bekijkt dat allemaal, beslist wat ervan mag blijven, je telt het allemaal eens op en zoekt naar verklaringen voor de aanwezigheid van designerstoelen en erfschuld, naar de reden voor het einde van huurcontracten en liefdes, dit kun je dan dus allemaal verklaren en rechtvaardigen, je kunt tenminste doen alsof, je kunt tenminste eindelijk weer eens over jezelf nadenken en dan ligt die klotewereld niet meer voor je open en dan is het eindelijk stil.

Als dit een goed verhaal was, zou al die shit gebeuren die in het echte leven hooguit bijna gebeurt. Ik zou af en toe rokend aan een bar staan, er daarbij heel jong uitzien, er zou vast ook bij meren worden gestaan en op stoepen worden gezeten, op een bepaald punt zou ik met een halve fles pinot gris door mijn totaal idiote wijk lopen, het uitgangspunt van deze, nou, laten we het anekdote noemen, zou natuurlijk ondeugend en een beetje absurd zijn, want het leven hoort op je zevenentwintigste nu eenmaal ondeugend en absurd te zijn, wat een shit.

Alles zou veel makkelijker zijn als de verhalen die jonge mensen zogenaamd meemaken niet altijd zo waanzinnig sentimenteel zouden zijn, zo vol inzicht in ouderlijke huizen en liefdesverdriet op snelwegen, opgroeien is meestal saai, vaak stoot je je aan tafelranden of je staat in de supermarkt en je weet niet of het 't echt waard is om die dure risottorijst te kopen, of dat toch niemand het merkt als je gewoon witte rijst pakt zoals altijd. Ondertussen voelt je jeugd totaal niet zoals het eruitziet in films, je denkt er ook aan dat de enige zekerheid die je hebt, is dat de levens die op internet zo waanzinnig spannend lijken, namelijk van mensen die foto's posten van zichzelf voor gesloten bars, dat je weet

dat hun leven saaier en dommer en vooral onopgeruimder is dan dat van jou. Dat weet je. En toch heb je aan de kassa van de supermarkt dan zo'n vreselijk restje zelftwijfel dat wordt gevoed door het inzicht dat de andere mensen uiteindelijk toch de echte risottorijst hebben gekozen en gewoon ieder moment van de dag elegante mensen zijn, zelfs als niemand kijkt. Als je zevenentwintig bent, willen volwassen mensen je hardhandig duidelijk maken dat je nu de tijd van je leven moet hebben, maar ik ben het grootste deel van mijn leven bezig geen idee te hebben wat ik op Netflix moet kijken.